

Altaj, kot sem si ga želel doživeti

I. del

Eldar M. Gadžijev

Uvod

Na Altaju sem bil že lani. Takrat so me tamkajšnja narava in domačini tako zelo prevzeli, da sem si želel ponovno priti tja. Poseben izziv pa je bilo tudi dejstvo, da še nisem uspel priti do Beluhe. Sveta gora Altajcev, ki jo imenujejo »Uč Súmer« (Gora treh vrhov ali kot pravijo tamkajšnji šamani, »Gora treh človekovih dubov«), je enako oddaljena od vseh treh velikih oceanov in domačini, ki nanjo ne hodijo, jo vidijo kot popkovino, povezano z vesoljem. Letos mineva 100 let od prvega vzpona na Beluhu, ki sta ga opravila Rusa, brata Tronov. Rusi sicer opisujejo na gori dva vrha in med njima sedlo. Zadnja meritev višine gore iz 2012. leta je pokazala višino 4509 m za vzhodni vrh in 4435 za zahodni vrh, med njima pa sedlo, visoko 4000 m. Moj pogled na masiv gore pa mi kaže kar štiri vrhove, od katerih pa bi bil lahko vsak vrh kar svoja gora (<http://www.turizmvmn.ru/files/system/foto/24578.jpg>). Proti zahodu od Beluhe pa je še mogočna Akemska stena, le nekaj nižja od 4000 m. Želel sem si priti blizu te gore in jo videti in letos se mi je želja uresničila.

Zopet na konju

Odločitev je padla, da gremo do pod Beluhe na konjih. Lahko bi šli sicer tudi peš, ampak trajalo bi dlje in predvsem bi bilo bolj naporno. Le zakaj imam rad konje in kaj me tako veže z njimi? Za to je kar nekaj razlogov: moj stari oče po materini strani je bil sedlar in tapetnik, delal je komate in tudi sedla za konje. Moj oče je med narodnoosvobodilno vojno na konju jahal po vaseh Brkinov in zdravil domačine.

Njegov ded, glavni kirurg Kavkaškega polka v vojnah s Turki, pa je bil stalno na konju in je celo na konju izrinil svojo hčer z njenim konjem vred v Hunzaški prepad, ker se je omožila proti njegovi volji. Ta slaba stran družinske karme se je dolga leta »čistila« pri potomcih.

Bila je sreda, ko nas je deset – sedem »turistov« in trije domači vodniki – krenilo iz vasi Kučerla na predvideno 12-dnevno jahanje po gorah Altaja.

(Kučerla je zadnje naselje v smeri proti masivu Belube. Od vasi naprej ni več ceste, le še steze in konjske poti. V naselju živi približno 230 prebivalcev in veliko se jih ukvarja s konjevodstvom, sicer pa gojijo goveda, konje, ovce in prašiče. Imajo trgovino, vrtec in štiri razrede osnovne šole.)

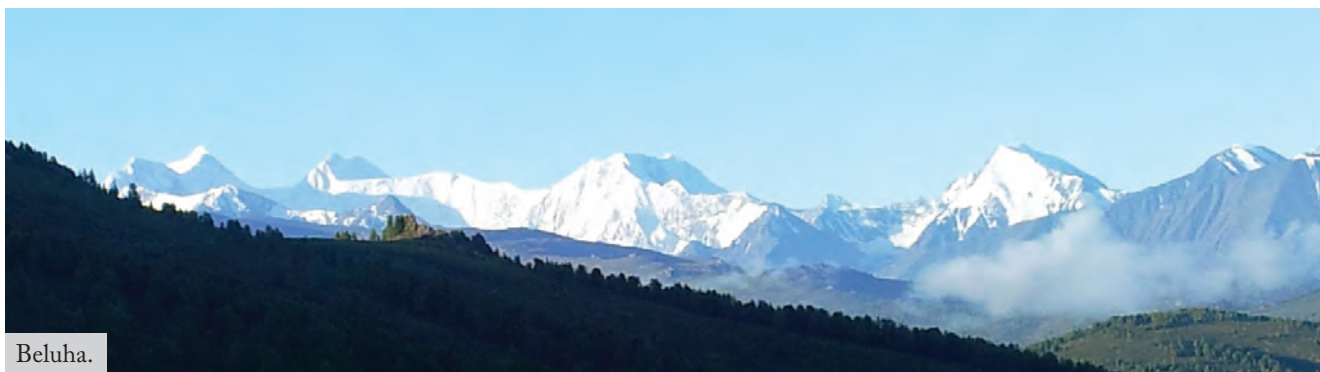
Magazin.

Vrtec.

Dež je prenehal in zagledali smo Beluhu

Na konjih smo imeli vse, od hrane do šotorov, od spalnih vreč do osebnih stvari in celo nekaj opreme za prvo pomoč. Le vode nismo jemali, ker je je na vsej poti dovolj. Zlesti na konja, otovorjenega z vrečami, ni bilo prav enostavno in seveda tudi ne razjahati, zato so večini od nas prvi dan pomagali domači vodniki. Ob rosenju dežja smo iz Kučerle jahali kakšnih 15 km čez prelaz Kuzijak (1530 m) v dolino reke Akem. Pot je vodila večinoma skozi gozd, ki je bil poln malin, rdečega ribeza, borovnic, kipereja in brestovolistnega oslada, preletavale pa so nas ptice kedrovke. (Kiperej je t.i. ruski čaj, sicer lepa zel z rožnatim socvetjem, ki jo najdemo tudi v naših gorah. Brestovolistni

Beluha.

Kiprej.

Beli encijan.

Spodnji slap reke Tekelju.

Dom gorskega duha.

Jezero.

oslad pa je tudi pri nas poznana rastlina, ki vsebuje salicilate in ima učinkovanje aspirina, pri čemer pa ni stranskih učinkov na strjevanje in na želodec!)

Naslednji dan smo po dolini navzgor ob rečici Oroktoi prišli na 2000 m nadmorske višine, pod vrh gore Tukman. Večji del poti je rosil dež in pot je bila blatna. Z ene strani je bil gozd in v njem rečica, z druge strani pa travniki, obarvani od številnih modrih in vijoličnih preobjed. *(Iz preobjed na inštitutu za fitomedicino v Gorno-Altajsku izdelujejo akonitovo olje, v katerem je še približno sedem drugih zelišč in ga uporabljajo za zdravljenje raznih bolezni, tudi tumorjev.)*

Naslednje jutro se je zjasnilo in se tudi dobro shladilo, tako da je okoli nas ležala slana. Ampak v daljavi smo lahko videli Beluhu in tudi naš najvišji cilj, prelaz Kara-tjurek.

JEZERO

Ko smo jahali naprej proti zasneženim goram, smo na poti našli sledi medvedjih šap, nato pa še sledi merjasca in maralov. *(Marali so altajski jeleni, ki jih marsikje po Altaju gojijo na velikih področjih zato, da jim enkrat na leto režejo rogove. Rogove večinoma izvažajo v Korejo, kjer iz njih izdelujejo pripravke, ki naj bi bili poživila, predvsem za »moško moč«.)* Bili smo nad

gozdno mejo in med potjo videli veliko rumenega maka, zlatega korena, modrih, orlicam podobnih rož, aster, pa modrih in belih encijanov. Po sicer travnato-skalnih vrhovih so se pojavljali kamniti skladi raznih oblik. Nek posebej mogočen skalnati sklad imenujejo domačini »dom gorskega duha«. Po rahlem spustu smo naleteli na bistro rečico in jezero. Ni šlo drugače, kot da smo se nekateri v rečici tudi okopali. Ponoči je bil, po trditvah enega od vodnikov, v bližini medved. *(Altajci medveda spoštujejo in ga le izjemoma ustrelijo, ga pa odganjajo od živine s psi in včasih s streljanjem v zrak. No, tudi mi smo imeli s seboj puško, vendar se ni bilo potrebe po streljanju.)*

Tekelju – področje snežnega leoparda

Tega dne smo zopet jahali najprej navkreber po v začetku mehki, močvirni, nato pa izrazito skalnati poti ali bolje rečeno brezpotju. Ob poti smo videli veliko zlatega korena (*Rodiola rosea*), planike, srčno zel, pa beli in modri encijan ...

Pri približevanju prevalu smo na skalah zagledali ogromnega orla, ki nas je dolgo nadzoroval, nato pa zletel in zakrožil nad nami. Bilo je sončno in pred nami je stekla cela čreda kozorogov. Odprl se nam je sanjski pogled na slapove in reko Tekelju, melišča in gorske stene s snegom.. Nad nami so se pojavili še drugi orli in črni vrani. Blizu našega tabora smo našli rog kozoroga z delom lobanje – še krvavo in z nekaj rjave dlake. Naš vodnik Arkaš je povedal, da gre za ostanek žrtve snežnega barsa (*leoparda*). *(Snežni leopard je redka žival srednjeazijskih gora, ki ima dolg rep in živi kot samotar. Spada med ogrožene živali in je marsikje izginil, tako na primer na Kavkazu, kamor pa so ga ponovno naselili. Krzno je bilo seveda izredno cenjeno in marsikje ga še danes naskrivaj lovijo).* Popoldne smo peš opravili izlet na male slapove reke Tekelju, naslednji dan pa smo šli pogledat še velike slapove. Na poti smo srečali sibirskega burunduka – verico, ki ji v Ameriki pravijo chipmunk. *(Nekateri se še spominjamo zabavnih risank »Chip and Dale« o vragolijah dveh chipmunkov).* Popoldne sem si privoščil ležanje ob rečici na gorskem soncu in ob blagodejnem šumenju vode. Samo prevalil sem se na bok in pil hladno bistro vodo ter užival v prvinskosti narave. *(Nehote sem imel asociacijo na kakšen resort v Sharm el Sheikh, kjer nekateri uživajo v bazenu ob bifeju na vodi, pijejo hladno umetno pijačo in poslušajo hotelskega animatorja, ki ob hrupni muziki kaže vaje turistom v vodi. No ja, vsak po svoje ...)*

Dolina Jarlu

Naslednji dan nas je pot vodila po bregu s številnimi izviri, ki tečejo po kamnitih koritih iz temnih skal. Pred nami so bile temne gore, pokrite s snegom. Eden od konj, Komarik po imenu, je skupaj z jahačico, ki ga ni dovolj spretno vodila, zašel

Pogled s prelaza na Jarlu.

Gore s snegom.

Sončno mesto.

s poti in pri prehodu po kamnih čez studenec zdrsnil ter si ranil levo sprednjo nogo v višini »kolena«. Kar dobro je krvavel in za silo smo ga povezali z elastičnim povojem iz sanitetne torbe. Ob poti je bilo polno planik, gorskih aster, materine dušice in encijanov raznih barv. Vzpenjali smo se proti prelazu na kakšnih 2500 m, nad nami so letali kraljevski orli, pozneje pa še beloglavi orel in dva velika vrana. Ježo smo nadaljevali proti jugozahodu in grebenu nad dolino. Na grebenu se nam je odprl

Proti robu.

čudovit pogled na nenavadno barvito dolino Jarlu. Prikazal se je tudi del Akemskega jezera. Pred spustom v dolino smo srečali še dva kozoroga, ki sta nas opazovala iz varne razdalje. Spust

smo zaradi hude strmine opravili peš. Še isti dan popoldne smo šli do sončnega mesta s številnimi kamnitimi sestavljenimi piramidami in skupki kamnov različnih oblik. V sredini je velik kamen, očitno ga je nekoč prinesel ledenik. Na njem je znak umetnika, filozofa in raziskovalca Nikolaja Konstantinoviča Reriha. Razne duhovne sekte redno prihajajo na ta kraj, na katerem naj bi bile prisotne posebno močne zemeljske energije. Baje jih nekateri čutijo bolj, drugi manj. Naprej po dolini je še nekakšen labirint in še dalje več izvirov vode, ki imajo različen okus, nekatere pa so polne železa. Kamni po meliščih srednjega hrbta doline Jarlu so bili neverjetno barviti, od vijoličaste do sive, modre, zelene, rjave in zlatorumene barve. Glavna rečica, ki teče skozi dolino, pa je bila mlečno zelena. Šotore smo imeli postavljene dobesedno med planikami.

E-naslov: eldar.gadzijev@gmail.com

Taiqi – izkušnja Kitajske

Karmen Fürst

Akupunktura je le en vidik tradicionalne kitajske medicine (TKM), ki se na zahodu največ uporablja. Na Kitajskem se pri zdravljenju pacientov kombinira še z drugimi metodami, ki podpirajo zdravilne procese.

To so predvsem masažne tehnike, kot je npr. tuina masaža, zeliščna medicina in meditativne dihalne in gibalne vaje, npr. qigong in taiqi, kot odlične zdravilne terapevtske vadbe.

Pred 21 leti sem študij akupunkture izpopolnjevala tudi v njeni izvorni deželi, Kitajski, in prvič naletela na taiqi. Že takrat sem se navdušila nad nežnimi, harmoničnimi gibi, usklajenimi z dihanjem. To elegantno, upočasnjeno gibanje je sestavljeno iz posameznih elementov, ki tvorijo t.i. forme in se zdijo opazovalcu kot nekakšna baletna koreografija. V svojem izvoru izhajajo iz elementov vzhodnjaških borilnih veščin in

samoobrambe. Obstaja več slogov taiqija, vsi pa temeljijo na mehkem, harmoničnem gibanju ob hkratni uravnovešenosti in trdnosti.

Šele približno 10 let kasneje se mi je ponudila priložnost, da se te sproščujoče meditacije v gibanju učim tudi jaz, tu v Sloveniji. Pridružila sem se Tai QI Quan klubu »Sivi žerjav« v Velenju, kjer vadimo enkrat tedensko. Letos smo imeli priložnost svoje znanje »dela z notranjo energijo« obogatiti pri samem izvoru te tradicionalne kitajske veščine. Pod vodstvom predsednika slovenskega združenja za zdravilni qigong in taiqi, mojstra Chena Shininga, nas je radovednost združila v navdušeno ekipo 13 udeležencev, ki smo se z zanosom podali na pot odkrivanja izvirnega taiqija.

Izročilo pravi, da je taiqi nastal v templjih pogorja Wudang v osrednji Kitajski. Gore so ostro zašiljene, poraščene s pragozdom, vrhove prekrivajo soparne meglice in jim dajejo mističen videz. Zdi se neprehodne in v svojem okrilju skrivajo okoli 60 taoističnih templjev. Celotno področje je pod zaščito Unesca in do najznamenitejših templjev vodi dobro vzdrževana asfaltna cesta. Solidni hoteli v okolici in številni prodajalci spominkov pa potrjujejo bolj turistično kot versko naravnost. Kljub temu, da se je le 4 odstotke Kitajcev opredelilo za verne (taoizem, daoizem, budizem so glavna verovanja), so trumoma romali k templjem.

Po zaslugi našega mojstra Chena, ki se je večkrat izpopolnjeval na Wudangu in je velik poznavalec te svete daoistične gore, smo doživeli vzdušje templjev tudi ob večerih, ko so se množice turistov razpršile in smo ostali v tišini posvečenega mesta, občudovali menihe in nune v njihovi starodavni opravi pri

Viseči tempelj, Wudang.